

RESSENYA A ALBERT FERRER ORTS, *SUBTILESES RENAIXENTISTES VALENCIANES A COLP D'ULL*, XÀTIVA, ULLEYE, 2022, 125 pp. ISBN: 978-84-122272-7-7

REVIEW TO ALBERT FERRER ORTS, *SUBTILESES RENAIXENTISTES VALENCIANES A COLP D'ULL*, XÀTIVA, ULLEYE, 2022, 125 pp. ISBN: 978-84-122272-7-7

MAXIM GARCÍA CONEJOS
magarco6@alumni.uv.es

Universitat de València

El professor Albert Ferrer Orts, investigador de la Universitat de València i autor de l'obra que presentem avui, en algunes de les riques converses que he mantingut amb ell en el transcurs del temps, sempre es qüestionava des de quan es podia parlar pròpiament de Renaixement en la geografia valenciana. Sostenia que, desventuradament, el moviment va quallar lentament però es va deixar sentir de manera progressiva, abans que ho fera l'humanisme, ja sigui en artistes, promotors o obres. És precisament en aquesta línia en la qual podríem circumscriure el present llibre: *Subtilese renaixentistes valencianes a colp d'ull*.

De manera molt atractiva, el professor Ferrer Orts ha tractat d'acostar-nos a algunes de les línies de recerca acadèmica que li ocupen, centrades en la història de l'art valencià, a través de determinats capítols historicoartístics que, al seu parer, adquireixen suficient entitat i rellevància. Per a dur a terme aquesta tasca, l'obra concentra un total de dinou articles que, nascuts prèviament com a escrits periodístics (2017-2022), salven una versemblança temàtica que té com a principi rector el renaixement.

En aquest sentit, el llibre s'estructura en tres parts ben diferenciades que, en el seu conjunt, abraça un període de temps que comprèn des de la baixa edat mitjana fins a l'excelsa figura de Joan Vicent Macip, àlies Joan de Joanes (†1579). La primera d'elles, després d'un encomiable pròleg de mà de la Dra. Mercè Gambús Saiz, professora de la Universitat de les Illes Balears (pp. 11-12), consagra unes pàgines cap a un dels grans prohoms valencians, Bonifaci Ferrer (1355-1417), germà del famós taumaturg medieval Vicent Ferrer i profés de Portaceli, prior d'aquesta cartoixa valenciana i general de l'orde, una personalitat que representava el món del gòtic, anterior al renaixement (pp. 19-23).

La segona part, la més densa de tota l'obra, es compon d'un total de setze articles (pp. 25-107). En ella, l'autor realitza un passeig per l'art, l'arquitectura i certs fets històrics esdevinguts fa mig mil lenni, així com alguns dels principals protagonistes del moment, un període en el qual van destacar figures de primer ordre com Paolo da San Leocadio, Francesco Pagano, els Hernandos i els Macip. S'aborden qüestions capitals com la introducció de la visualitat renaixentista en clau itàlica en la península ibèrica, el seu ambient artístic, obres cabdals, o fets històrics com la revolta de les Germanies (1519-1522). És a dir, es distingeixen algunes figures essencials, com el paper que va exercir el primer marquès del Cenete, Rodrigo de Mendoza (1468-1523), considerat com un dels introductors del renaixement arquitectònic de caire italianitzant a Espanya per la seva decisió de remodelar –entre altres obres que va patrocinar en les seves possessions valencianes–, el castell de la Calahorra (Granada). O el de la seua filla, la virreina consort Mencía de Mendoza i de Fonseca (1508-1554), gran lectora i llatinista que va arribar a atresorar una de les col·leccions pictòriques més excel·lents de l'època. O també, la decisió d'aixecar a la ciutat de València un *cortile* d'acord amb uns mòduls plenament renaixentistes, estretament vinculat amb la personalitat d'en Jeroni de Vic (1459-1534). Nogensmenys, si hi ha un clar protagonista en aquesta lectura és Joan de Joanes, el millor pintor espanyol del segle XVI i a qui se li dediquen diversos capítols que versen sobre la seua activitat i paper clau, comprnent algunes de les seues obres en relació amb el context historicoartístic que visqué.

En la tercera i última part, l'autor ens acosta a l'àmbit museístic on reflexiona, amb una prosa lloable de caire mordaç, sobre la intrahistòria dels museus casolans a l'àmbit valencià, prenent protagonisme el Museu de Belles Arts de València, institució a la qual se li dediquen els dos últims capítols com a contenidora de gran part de l'esplendor cultural i artístic del qual s'ocupa el llibre (pp. 109-119).

Com a resultat, l'editorial xativina Ulleye ha publicat un llibre de grata aparença gràfica, acompanyat per generoses i adequades imatges. La seva lectura, deslligada de les cites de referència i notes a peu

de pàgina –tret d'aquelles que indiquen en quin mitjà i data van ser publicats els escrits periodístics–, resulta fluida, amena i àgil, mostrant igualment l'esperit científic i crític així com una cuidada bibliografia seleccionada (pp. 123-125). L'obra constitueix una lectura per a gaudir-la, sense cap pretensió exclusivament acadèmica encara que l'estat de la qüestió recull els avanços del coneixement fins a l'actualitat. Breus textos però precisos. Efectivament, com resa el títol del llibre i infereix el mateix Albert Ferrer en la presentació (pp. 13-15), d'això va precisament l'obra, de *subtilses renaixentistes valencianes* que van tenir la seva expressió al regne de València i de les quals gaudir *a colp d'ull*. Des d'una òptica particular, es tracta d'un esforç interpretatiu dirigit als lectors interessats en el coneixement d'una de les èpoques més apassionants de la cultura valenciana mercè l'art i alguns dels seus protagonistes, promotors, obres i fets històrics.

Únicament queda donar les gràcies al Dr. Ferrer Orts per presentar-nos una publicació excel·lent i acurada, com es reflecteix en unes concises conclusions (pp. 121-122) que, en comptes de prendre forma de compendi, es reflexiona sobre els temes tractats en el seu conjunt i amb maduresa sobre aquest moviment al reialme de València que, des de les acaballes del segle XIV, anà forjant-se amb l'arribada continuada d'artistes italians, fins i tot, abans que florís l'humanisme casolà. Resumint, en aquesta obra que avui referenciem, els qui s'interessen per l'art renaixentista valencià trobaran un bon motiu per a seguir reflexionant.